

Milan Dekleva
Ljubljana

PAMET V ROKE, NESMISEL!

Kratki esej Milana Dekleve je napisan kot alegorija, ki govori o otroštvu, odraščanju in zrelih letih Nesmisla. V eseju med drugim zvemo, kako težko je najti resničnost razdvojenosti, ki nas privede do absurdnosti smisla. Na koncu se izkaže, da je vsebina literarnih del nesmiselna, oblika pa smiselna. Resnico te izmišljije, ki jo je dojel že Charles Dodgson, potrdilo pa gibanje, skrito v anagramu skupine OHO, najlepše izraža prazen list papirja.

The short essay of Milan Dekleva is written as an allegory, discussing the childhood, adolescence and adult years of Nonsense. We learn from the essay how difficult it is to find the reality of separation, which brings us to the absurdity of sense. At the end it turns out that the contents of literary works is nonsensical, while the form makes sense. The truth of this statement, grasped by Charles Dodgson already, and affirmed by the movement, hidden in the anagram of the group OHO, is best expressed by an empty sheet of paper.

Od kod je Nesmisel prišel, pravzaprav ne ve nihče. Nekateri trdijo, da je od daleč, iz Limericka. Drugi menijo, da ga je spočel sam Tomaž Akvinski, vzgojil pa kralj E. Lear. Spet drugi so prepričani, da je prebežnik iz Grčije ali celo sedem-inštirideseto utelešenje princa Siddharte. So pa tudi ljudje, ki bi si dali odsekati roko, da je samonikli slovenski endem, tako kot Lipicanci, ajda ali Renski rizling.

Poreklo gor ali dol: Nesmisel je bil ljubek otrok, pameten kot satan. Posvojila sta ga poet Abdul de Chiesa in teoretičarka stiha Svetlana Ljudmila Stavec. Takoj sta zaznala njegov smisel za jezikovne igre in mu za lahko noč prepevala pesmice, polne smisla, kot na primer:

*Štirje voli, pet rogov,
naš'ga ata ni domov.
Dekla dremlje, hlapec spi,
naše delo pa stoji.¹*

V zahvalo jima je kmalu prek pametnega telefona šeral² pesmico. Očka je ob njej postal prešerne volje, mama pa zaskrbljena:

¹ Slovenska ljudska pesem.

² Iz angleščine: to share – (nekaj) deliti (s kom).

*Sonce sije, v igred gre,
pesmi pišem trapaste.
Ampak, kaj naj v njih povem?
Kar me mika in ne smem?
Drekec pekec³, saj ne vem!*

Rasel je hitro kot konoplja in postajal vse bolj melanholičen, dokler se ni spremenil v najstnika. Starša sta vedela, da ga pred pritlehnosti polnimi družabnimi omrežji lahko obvaruje le globokoumje književnosti. Ker sta bila prava razumnika in sta dolge noči razglabljala o skrivnostih življenja, sta mu v roke potisnila dela najrazličnejših imaginistov, boljševistov, dadaistov, sofistov, personalistov, kretenistov in lakanistov. Med klasiki marksizma sta Abdul in Svetlana Ljudmila največ pozornosti namenila Grouchu.

Bistroumni Nesmisel je pomežiknil v Integrale in v hipu razumel, zakaj je zlato gnoj in gnoj zlato. Razumel je tudi, da je Evropa nujno gnoj, gnoj pa ni nujno Evropa. Nekega večera je staršema povedal, da se je utrudil svojega plemena in se bo izselil, kar jima je orosilo oči.

Kaj pa zdaj, sta si rekla, kdo bo v belem svetu na oni strani velike luže skrbel za najinega Nesmisla? Sklenila sta, da mu bosta omajano vero v smotrnost bivanja za domačim pragom utrdila s splošno teorijo relativnosti dobička, kvantno teorijo polja v zahajajočem soncu, z dvojno zvijačnico na inštitutu za zmrznjen genski material, s črnimi luknjami na velikih platnih, z dogodkovnimi obzorji, spremenjajočimi se v dvodimenzionalne holograme, in z odkritji različnih božjih delcev. »Pamet v roke, Nesmisel!« sta mu govorila.

In res, pošteno sta zamaltala njegov pogled na svet. Iz banalnega vsakdanjega vrveža, iz semnja ničevosti se je odplazil v slonokoščeni stolp samote, kjer je, čeprav je bil sam, brez oddiha iskal samega sebe. Hranil se je le še z modrostjo stoikov, sončno energijo in žuborenjem neskončnosti v prostoru, zvitem kot sarma. Postajal je vedno bolj ponosen in razdvojen. Postajal je vedno bolj ponosen na svojo razdvojenost. Odrasel je.

Nesmisel v zrelih letih je bil zrel Nesmisel. Sladek in sočen shizofrenik. Prebral je ocean romanov, morje filozofskih razprav in nekaj nasedlih pesmi; vedno bolj so mu bili podobni. Človek se torej najde tako, da se ne išče. Pustiti je treba, se mu je razodelo, da nesmisel izrazi svoj smisel. V celoti, brez libidinalnih oklepajev, travmatičnih kleti narcizma in strelskih jarkov podzavesti. Če ni tako, si je rekel, ne bom nikdar dojel smisla Norega klobučarja⁴, namena pelerine⁵, nikdar mi ne bo jasno, da sem en bla, blabla⁶, nikdar ne bom uganil pomena števila 42 v vesolju Douglasa Adamsa⁷.

Nesmisel je začel objavljati svoje misli, zgodbe in pesmi, prežete z globokim absurdom življenjskih izkušenj. V začetku so ga kritiki pljuvali in mu očitali ludi-

³ Prosti slovar žive slovenščine Razvezani jezik geslo tolmači takole: mačji kašelj, malenkost, nepomembna in zanemarljiva stvar. Ko pa je Naško Križnar v 60. letih prejšnjega tisočletja pesem *Drekec pekec* objavil v *Tribuni*, je pošteno razjezila Josipa Vidmarja in razgibala slovenske kulturne maratonce.

⁴ Lik iz Carrolllove *Alice v čudežni deželi*.

⁵ Tomaž Šalamun, *Namen pelerine*, 1968.

⁶ Prosto po pesmi Borisa A. Novaka.

⁷ Douglas Adams, *Štoparski vodnik po galaksiji*, 1979.

zem, nihilizem in postmodernistično dekadentnost. Ker ni hotel zapustiti okopov svojih doživetij in je svet okrog njega postajal vse bolj nesmiseln, so se ga ljudje navadili. V njem niso več videli bradate teroristične pošasti, ki bo izničila ljubko poširkane, nabrane in klekljane tradicionalne vrednote. Postajal je del literarnega in filozofskega glavnega toka, bil je avantgardistični prvak mainstreama. O njem so govorili v univerzitetnih kabinetih in toaletah, spustili so ga v čitanke, na inštitut Frana Ramovša in v dvorane z lestenci in orglami, o njegovem življenju so posneli priljubljeno televizijsko nadaljevanko. Ocene so bile navdušujoče, češ da gre za izvenserijsko serijo. Zaradi navala ljudi, ki so si hoteli ogledati njegovo podobo, norčavo sklonjeno nad tolmun nesmisla med prepevanjem balade *Narcis, ki blejal je v nebo med kloni*, je za nekaj dni odpovedal internet. Ko je s turneje po Afganistanu na razglednico napisal *Iz mojih ust nikoli več ne bo prišla beseda žala*, je Nesmisel je postal dopisni član akademije znanosti in umetnosti. A uspeh in družbeni ugled mu nista stopila v glavo. Nasprotno, zdela sta se mu povsem bedasta in njegovo srce se je dušilo v bograču sramu, tesnobe in nezadoščenosti. Takrat se je spomnil, kaj sta mu nekoč velela vrla starša. »Pamet v roke, Nesmisel!« je vzkliknil v kvadrofonični odmev svoje domače izbe.

Spet je začel tuhtati. Temu je rekel nedovršni refleks nedovršenosti. Če Logos prekriva celoto biti, ga je prešinilo, potem je poljubno izbrani pomen besed, arbitrnost označevalcev in oglaševalcev, nesmiseln. Vsebina govornice je torej nesmisel, ne glede na to, ali se je Gregor Samsa preobrazil v mrčes ali mrčes v Gregorja Samso. Smisel se vedno skriva v obliko govornice, v način izrekanja doživetja. Le redko v način preživetja.

Nesmisel je našel svoj smisel.

*Zmrzlak pa tak in gravže tacne
propoti vrtko zasvrdlé;
ves host odmeva huje štracne,
ovejhe lame srž prhné...⁸*

si je žlobudral med oblačenjem. Skrbno, izbrano se je napravljal, da je bil na koncu utelešni larpurlatist, na las podoben Oscarju Wildu. Potem se je nežno zaprl. Njegove platnice so bile bele in molčeče kot pravkar zapadli sneg.

⁸ Lewis Carroll, *Alica v čudežni deželi* v prevodu Gitice Jakopin.